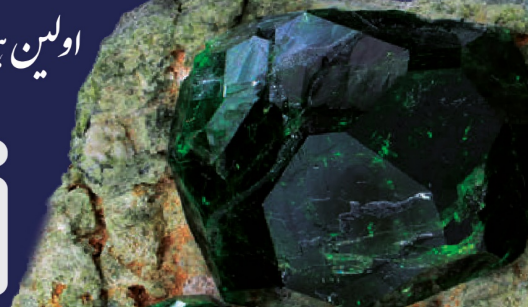

انجمن بایش ملی سالانه کانسارهای ایران
کنفدراسیون کوهرسنگ ایران

دانشگاه صنعتی شاهرود

معرفی کتاب "راهنمای مصور و جامع سنگهای قیمتی"

محمدحسن عرباسدی^{*۱}

*۱- اطلاع رسانی، دانشگاه تهران، assadihasan77@gmail.com

چکیده: متنی علمی و فنی و در عین حال ساده و آموزنده است. تصاویر بسیار مفید، جذاب و زیبای بیش از ۸۰۰ قطعه سنگ جواهر به همراه توضیحاتی شامل نام کلی، اسامی فرعی و گونه ها، وجه تسمیه، اعتقادات و باورهای فرهنگی و سنتی پیرامون سنگها و نیز چگونگی و محل پیدایش و استخراج سنگها و نیز نحوه فرآوری و شناسایی سنگهای جواهر را در بر می گیرد. ترتیب ارائه سنگها ساختار بلوری آنهاست. همچنین شامل جدول ویژگی های فیزیکی و شیمیایی (شامل نام و ترکیب شیمیایی، ساختار بلوری، وزن مخصوص، شکست نور و دو شکستی) واژه نامه (مشمول بر توضیح اصطلاحات به کار رفته در کتاب) نمایه (برای جانمایی صفحات مربوط به درج مشخصات گوهر ها) سایت های مفید و نیز اشاره به دستیاران تهیه کتاب است.

کلمات کلیدی: سنگ های قیمتی، سنگ های جواهر، فلزهای قیمتی، جواهرات آلی، شناخت جواهرات، معادن جواهر، تاریخ و افسانه جواهرات، خواص سنگ های قیمتی، تراش سنگ های جواهر، صیقل سنگ های جواهر و حجم تراشی سنگ های قیمتی، خواص فیزیکی سنگ های قیمتی، خواص شیمیایی سنگ های قیمتی، ناخالصی های سنگ های قیمتی، تصاویر سنگ های قیمتی

Template for 1st Annual Conference on Iranian Mineral Deposits – Iranian Gemstone Deposits

Abstract: In this template, an acceptable writing method has been presented for the first ACIMD. The font type and font size for each section has been defined using Style.

Keywords:

اولین بایش ملی سالانه کانسارهای ایران

دانشگاه صنعتی شاهرود

۱- مقدمه

این کتاب تمام رنگی که به واقع یک دایره المعارف کوچک است به معرفی عمده سنگ‌های جواهر و کلکسیونی اعم از معدنی و آلی و نیز مصنوعات شبیه‌سازی شده و بدل‌ها می‌پردازد. تصاویر واضح و زیبا، توضیحات مفید، جداول فنی، معادل انگلیسی اسامی سنگ‌ها، انواع تراش‌های متداول، دسته‌بندی‌های سنگ‌ها و کانی‌ها، اشکال طبیعی و فرآوری شده سنگ‌ها، چگونگی تشکیل و پیدایش سنگ‌ها، چگونگی تشخیص رنگ، ویژگی‌های فیزیکی و شیمیایی و بلوری سنگ‌های قیمتی است که شامل مقدمه مجزای جامع و مبسوط مترجم و نویسنده است.

۲- بررسی فهرست مندرجات

این کتاب مطابق فهرست مندرجات آن حاوی مطالب ذیل است:

در پیشگفتار مترجم بر چاپ اول ابتدا هشدار می‌دهد که این کتاب مبنای شناخت یا تشخیص جواهر قرار نگیرد، بلکه ملاک عمل خبرگی و بهره‌گیری از ابزارهای پیشرفته است، سپس به کمبود منابع فارسی و غنای منابع معدنی ناشناخته کشور اشاره دارد، سپس به کمبود آموزشگاه‌های حرفه‌ای و کم توجهی به ارائه کارهای اصیل و تولید کارهای کپی شده و واردات سنگین اقلام جواهری و کم بهره‌گی اقتصادی کشور از آنها دارد، همین‌طور به پشتوانه فرهنگی و مذهبی استفاده از جواهرات و وجود خزانه بی‌بدیل جواهرات ملی در ایران اشاره دارد.

در پیشگفتار چاپ دوم از استقبال فوق تصور جامعه از این کتاب و حمایت از نشر منابع دیگر و قدردانی از سرمایه گذار و ناشر خود می‌پردازد.

این اثر با مقدمه مولف مبنی بر جذابیت، کمیابی و دوام سنگ‌های جواهر و معرفی پنج سنگ عمده الماس، یاقوت سرخ و کبود، زمرد و مروارید و نیز پیچیده بودن علوم جواهر و نحوه استخراج و جمع‌آوری کلکسیونی سنگها می‌پردازد.

این کتاب یک صفحه اختصاصی هم برای چگونگی بهره‌برداری از کتاب و جداول و تصاویر و نوشته‌های آن دارد و نیز به ضریب شکست و دوشکستی در سنگها می‌پردازد، آنگاه جلا و درخشندگی و انواع آن مانند فلزی، شیشه‌ای، الماسی، مومی، چرب، شمعی و ابریشمی را شرح می‌دهد و تداخل امواج نور در سنگ و رخداد پدیده‌های رنگین‌کمانی، ستاره‌ای، چشم‌گره‌ای، مهتابی را تشریح می‌کند.

بحث بعدی ناخالصی‌های طبیعی سنگ‌ها شامل سه فاز جامد، مایع و گاز را به عنوان درونگیری‌های متداول یا میهمان در سنگها را که خود عامل تشخیص هویت نیز می‌شوند را معرفی می‌کند.

در ادامه ضمن معرفی سنگها و فلزهای قیمتی به منشا معدنی و آلی سنگ‌ها و نیز شبیه‌سازی آنها با رشد بلورهای مصنوعی پرداخته و تصاویر مناسبی از آنها ارائه می‌دهد. آنگاه به تشکیل کانسارها و منشأ آذری، دگرگونی رسوبی آنها و نیز مواد آلی جواهری می‌پردازد. محل پیدایش سنگ‌های جواهر و ویژگی‌های فیزیکی آنها مانند سختی، وزن مخصوص، رخ و شکست

سنگ‌ها و نیز شکل ظاهری بلورها مانند بی شکل، دندان‌ای و نیز سیستم‌های تبلور به سه وجهی، چهار وجهی، شش وجهی، کج لوزی، راست لوزی، مکعبی و ... می‌پردازد.

خواص نوری سنگ‌ها مبحث بعدی است که ابتدا به رنگ و ماهیت آن و نیز منشأ آن که جذب نور به شیئی است پرداخته و خود رنگی، دگررنگی، پاره رنگی و چندرنگی.

در ادامه به تراش جواهرات پرداخته و ضمن توضیح مراحل آن به انواع تراش‌های گرد، بیضی، مربع، هشت ضلعی، باگت، اشکی، قایقی، صفحه‌ای، قیچی، بالشی و ترکیبی اشاره می‌کند، همینطور به صیقل و ایجاد براقیت و نیز کنده‌کاری گود و برجسته و قلمزنی روی سنگها و سطوح فلزی اشاره می‌کند.

نویسنده همچنین معتقد است توجه انسان به اشیای زیبا، ارزشمند و با استحکام امری ذاتی است که از آنها به عنوان ابزار مبادله، زینت و پیشکش و دستمایه تجارت هم بهره می‌برده و می‌برد.

نویسنده همچنین به کاربرد سنگ‌های جواهر در نمادهای اساطیری و فلکی، خوش یمنی و بدیمنی و حرز و درمان و مراقبه و شگون و سنگ تولد و برگزاری مناسک آئینی و اعتقادی می‌پردازد.

مبحث جالب دیگر این کتاب پرداختن به سنگ‌های مصنوعی است که عینا همان ترکیب شیمیایی و ساختمان بلوری را دارند البته با قیمتی ارزانتر که عمده آنها برای مصارف صنعتی، مطالعات علمی و روانه شدن به بازار جواهر هم تولید می‌شوند. تکنیک در تولید آنها گوناگون بوده و از ناخالصی‌های کنترل شده‌ای برخوردارند. تفاوت ظاهری سنگ‌های مصنوعی یا طبیعی بسیار کم و فریبنده است، ولی خواص نوری و وزن مخصوص آنها بعضا متفاوت است. ابزار تشخیص آنها ذره‌بین و مطالعات میکروسکوپی و اپتیک می‌باشد. بدل‌های شیشه‌ای رنگی نیز از گذشته‌های دور تاکنون تولید و عرضه می‌شوند. بهسازی و ترمیم سنگ‌های طبیعی و رفع عیوب آنها با روش‌هایی همچون دویا چند تکه سازی نگین‌ها، حرارت‌دهی، تزریق رنگ، پرتو افکنی، تزریق روغن و عایق‌سازی نیز مبحث دیگر این کتاب است.

تشخیص رنگ حقیقی از رنگ واقعی سنگ امر بسیار خطیری در درک هویت دقیق سنگ هست و آن میسر نیست مگر با مطالعه دقیق و ابزارهایی نظیر طیف نما و یا فیلترهای مخصوص و دیگر ابزارهای اپتیک تا شباهت رنگ ظاهری سنگ‌ها کارشناس را به اشتباه نیندازد.

کتاب بخش مجزایی را به فلزهای قیمتی طلا و نقره اختصاص داده و نحوه عیارسازی، مصارف زیوری و ضرب سکه و تولید شمش و تلفیق آنها با سنگ‌ها را گوشزد می‌کند. این سه فلز پرکاربردترین فلزها در ساخت مصنوعات زینتی هستند.

این کتاب ۲/۳ حجم خود را به معرفی یکایک سنگ‌های جواهر اختصاص داده و ضمن تشریح وجه تسمیه و کاربرد آنها به کانسارها و معادن و نیز خصوصیات هر سنگ شامل ساختار بلوری، ترکیب شیمیایی، وزن مخصوص، ضریب شکست، دوشکستی و جلای هر سنگ و ارائه تصاویر تراش نخورده و مدل‌های نگینی شده آنها با تصاویر قابل قبول می‌پردازد.

در انتهای کتاب جدولی آمده است که به سهولت خواص فیزیکی و نوری سنگ‌های شناخته شده را به خوبی معرفی کرده و مرجعی برای اهالی سنگ و جواهر است.

کانسارهای کوهرسنگ در ایران

پی جویی . اکتشاف . استخراج . فرآوری . بازاریابی

Conference on Iraninan Gemstone Deposits

Prospecting . Exploration . Mining . Processing . Marketing

اولین همایش ملی سالانه کانسارهای ایران

دانشگاه صنعتی شاهرود

5-6 Feb 2020

۱۶ و ۱۷ بهمن ۹۸

اولین همایش ملی سالانه کانسارهای ایران

دانشگاه صنعتی شاهرود

همچنین واژه‌نامه‌ای فارسی و نمایه‌ای به زبان انگلیسی در خاتمه آمده است. این کتاب در داخل جلد خود به معرفی مولف، مترجم و ناشر نیز پرداخته و به گونه ای که امکان ارتباط با آنها را مهیا ساخته است.

سپاس‌گزاری

در پایان ضمن تشکر از برگزارکنندگان "اولین همایش ملی سالانه کانسارهای ایران" به ویژه دبیر محترم سرکار خانم آرزو عابدی برای همگان آرزوی موفقیت روزافزون را دارم.

مراجع

[۱]- عرب اسدی، م. ح. (مترجم)، هال، ک. (مولف)، ۱۳۹۲. راهنمای مصور و جامع سنگ‌های قیمتی. انتشارات پازینه، چاپ سوم، ۱۶۴ ص.